

OPATRENIA SCHÉMY PRACOVNEJ MOBILITY PRE SR

Schéma pracovnej mobility pre SR (ďalej aj ako Schéma) obsahuje návrhy **10 hlavných legislatívnych a technických opatrení a návrhy motivačných opatrení v 15 oblastiach zameraných na flexibilné riadenie pracovnej mobility do SR.**

Cieľom opatrení navrhovaných v Schéme pracovnej mobility pre SR je:

- zníženie administratívnej záťaže pre štátne orgány, zahraničných pracovníkov z krajín mimo EÚ/EHP aj zamestnávateľov,
- zrýchlenie procesov a rýchlejší vstup zahraničného zamestnanca na trh práce,
- systematické, transparentné a predvídateľné rozhodovanie štátnych orgánov,
- zjednodušenie systému a spojenie všetkých postupov do harmonického celku,
- aktívna participácia sociálnych partnerov.

Materiál zároveň ponúka viacero **odporúčaní v oblasti bilaterálnej spolupráce s krajinami pôvodu zahraničných pracovníkov, ako aj v oblasti zberu dát potrebných na vyhodnocovanie opatrení a nástrojov pracovnej mobility.**

HLAVNÉ LEGISLATÍVNE OPATRENIA

Technické opatrenia

- **včasné zavedenie jednotného identifikátora** (rodného čísla) pre zahraničných pracovníkov už pri prvom kontakte s orgánom štátnej správy
- zmena systému udeľovania súhlasu s obsadzovaním pracovného miesta zahraničným pracovníkom na systém, kde sa umožní zamestnávateľovi zamestnať zahraničných zamestnancov z krajín mimo EÚ/EHP **bez potreby posudzovania konkrétneho zamestnanca zo strany úradu práce (súhlas sa vzťahuje na pracovné miesto/pozíciu, nie na konkrétneho zamestnanca)**
- postupné **nahradenie testu trhu práce vhodným nastavením výšky mzdového prahu**, ktorým štát stanovuje minimálny príjem pre zahraničných pracovníkov v danej profesii, ktorý musia dosahovať, aby im bol umožnený vstup na slovenský trh práce
- prieskum trhu práce a **tvorba reprezentatívneho Zoznamu zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily** s použitím menej detailných kategórií povolání, spracovaním viacerých indikátorov do podoby syntetického indikátora, ktorý umožní vytvoriť komplexnejší pohľad na celoslovenské aj regionálne potreby trhu práce
- **digitalizácia systému** udeľovania víz a pobytov cudzincom a zjednodušenie dátovej výmeny medzi relevantnými inštitúciami vstupujúcimi do tohto procesu a zároveň zabezpečenie interoperability s ostatnými relevantnými systémami. Digitalizácia všetkých procesov zlepší prístup subjektov k informáciám, používateľské rozhranie a efektívnosť. Príslušné verejné orgány, zamestnávateľia a zahraniční pracovníci získajú online prístup k informáciám o stave svojej žiadosti, schopnosť robiť zmeny v žiadosti, a možnosť pridávať potrebné dokumenty ku žiadosti online.

Opatrenia urýchľujúce vstup na trh práce

- **zahraničným pracovníkom v nedostatkových profesiách**

Systém pozostáva z dvoch nástrojov. **Prvým je existujúci nástroj jednotného povolenia na pobyt a zamestnanie založený na reprezentatívnom Zozname zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily**, pri ktorého tvorbe sa analyzujú viaceré indikátory. Súhlas s obsadením pracovného miesta získava zamestnávateľ vopred, nástup do zamestnania je zamestnancovi umožnený na základe podania kompletnej žiadosti o pobyt, t. j. pred udelením.

Druhým nástrojom je národné (pracovné) vízum pre žiadané profesie prepojené s osobitným zoznamom žiadaných profesií vypracovaným Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré umožní urýchlený vstup na pracovný trh.

- **vysokokvalifikovaným zahraničným pracovníkom**

Primárnym nástrojom na prilákanie zostáva **modrá karta EÚ**, pričom sa odstráni nedostatky v jej fungovaní (napr. oddelenie systému schvaľovania zamestnania a pobytu, zníženie výšky existujúceho mzdového prahu na 1,2-násobok mzdy v národnom hospodárstve pre zamestnancov v nedostatkových profesiách, odstránenie duplicity podstupovania testu trhu práce a posudzovania mzdového prahu a i.)

- **talentom a odborníkom v strategických sektoroch**

Systém umožní vybraným kategóriám najtalentovanejších a najpotrebnejších zahraničných pracovníkov (napr. absolventi TOP 500 vysokých škôl, absolventi 3. stupňa vysokoškolského štúdia, lekári a iní kvalifikovaní zdravotníci zamestnanci, IT odborníci, absolventi slovenskej vysokej školy do 12 mesiacov od ukončenia vzdelania a pod.) **urýchlený vstup na pracovný trh v SR na základe národného víza (na hľadanie zamestnania)** bez nutnosti preukazovať vopred garantované pracovné miesto u konkrétneho zamestnávateľa.

- **nízkokvalifikovaným zahraničným pracovníkom a sezónnym zamestnancom**

Nástroj umožňujúci nekvalifikovaným a nízkokvalifikovaným zahraničným zamestnancom v kategóriách zamestnaní SK-ISCO 8 a 9, ktoré boli vyhodnotené ako nedostatkové, zrýchlený vstup na pracovný trh v SR prostredníctvom národných víz a garantuje ich humánnu a riadenú návrat do krajiny pôvodu.

Navrhované právne opatrenia podporujú vytvorenie systému, ktorý sa prioritne **opiera o existujúce potreby trhu práce v reálnom čase, zároveň otvára dvere najtalentovanejším zahraničným zamestnancom v nedostatkových profesiách.**

MOTIVAČNÉ OPATRENIA

Systém navrhovaných motivačných opatrení Schémy pracovnej mobility pre SR pozostáva z opatrení zacielených všeobecne na všetky kategórie cudzincov a osobitne na špecifické kategórie zahraničných pracovníkov z krajín mimo EÚ/EHP.

Štrukturálne opatrenia

Majú charakter najmä pasívnych opatrení, ktoré prispievajú k zatraktívneniu SR na poli pracovnej mobility. Z týchto opatrení profitujú všetci zahraniční pracovníci bez ohľadu na krajinu pôvodu či kvalifikáciu, pričom vybrané nástroje je možné zacieliť priamo na zahraničných pracovníkov, ktorých SR definuje ako žiadaných.

Informovanosť

- Zlepšiť prístup k informáciám (napr. vytvorenie online platformy, ktorá ponúkne komplexné, aktualizované, oficiálne právne, sociálne, pobytové informácie a informácie o štruktúre jednotlivých subjektov v oblasti migrácie a integrácie v SR a i.);

- Implementovať ciele PR kampane (napr. kampaň zameraná na vnímanie SR ako cieľovej krajiny pre zahraničných pracovníkov a i.);
- Upraviť spoločenský naratív o pracovnej mobilite (bližšie Komunikačná stratégia Schémy pracovnej mobility pre SR).

Zastúpenie SR v zahraničí

- Posilniť zastupiteľské úrady SR napr. rozšírením činnosti slovenských domov v identifikovaných krajinách pôvodu zahraničných pracovníkov a pod.

Vstup do SR

- Zefektívniť a stransparentniť proces udeľovania prechodného pobytu – jednotného povolenia na pobyt a zamestnanie a modrej karty EÚ;
- Zaviesť potrebné typy národných (pracovných) víz.

Pobyt cudzinca v SR

- Prepojiť národné programy prilákania najkvalifikovanejších zahraničných zamestnancov s možnosťou rýchlejšie získať trvalý pobyt podľa národných pravidiel („v záujme SR“);
- Pri tvorbe politiky zohľadňovať rozdiel medzi prechodným pobytom cudzinca a prechodným pobytom občana SR.

Administratívna záťaž

- Znížiť administratívnu záťaž a zjednodušiť administratívne postupy pri získaní pobytu/pracovného povolenia.

Integračné služby pre zahraničných pracovníkov

- Inštitucionálne zabezpečiť integračné služby a spoluprácu, napr. zriadiť kontaktný bod pre cudzincov v mestách s vyšším percentuálnym podielom cudzincov.

Finančné zabezpečenie integračných opatrení

- Zohľadňovať pri prerozdelení výnosu dane z príjmov fyzických osôb počet cudzincov s prechodným pobytom na území mesta alebo obce;
- Strategicky využívať fondy Európskej únie na podporu integrácie cudzincov v SR.

Ekonomické opatrenia

Sú adresnejšie, zamerané na motiváciu zahraničných pracovníkov v oblasti sociálneho zabezpečenia a zdravotného poistenia, ochrany práv zamestnanca a obsahujú niekoľko opatrení ekonomického zvýhodnenia.

Atraktívne daňové prostredie

- Posúdiť možnosť zavedenia daňových úľav (počas prvých rokov pôsobenia môžu zahraničného pracovníka motivovať k príchodu do SR tým, že zmiernia vysoké náklady na jeho relokáciu);
- Uzatvárať zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia (napr. so štátmi, na ktoré SR zameria svoju politiku pracovnej mobility a i.).

Atraktívne pracovné prostredie

- Garantovať mzdy podľa pracovnej zmluvy v súčinnosti Sociálnej poisťovne pri poskytovaní údajov úradom práce a inšpektorátom práce, prepojenie informačných systémov;
- Zabezpečiť dodržiavanie podmienok legálneho zamestnávania a ochrany práv zahraničných zamestnancov;
- Umožniť zmenu zamestnávateľa všetkým cudzincom s udeleným prechodným pobytom a držiteľom „pracovných víz“.

Sociálne zabezpečenie a zdravotné poistenie

- Umožniť prístup k sociálnym dávkam (napr. rozšíriť kategórie cudzincov, ktorí môžu byť evidovaní ako uchádzači o zamestnanie a poberať dávku v nezamestnanosti);
- Uzatvoriť nové bilaterálne zmluvy o sociálnom zabezpečení so štátmi, na ktoré SR zameria svoju politiku pracovnej mobility;

- Umožniť prístup k zdravotnému poisteniu napr. rozšírením verejného zdravotného poistenia na nezaopatrené dieťa zahraničného zamestnanca, ktoré študuje na vysokej škole, a na manžela/manželku cudzinca s udelenou modrou kartou EÚ a pod.

Osobné integračné opatrenia

Vytvárajú atraktívne podporné prostredie na zotrvanie cudzincov v SR, ich rodinný život, vzdelávanie a bývanie v SR.

Vzdelávanie

- Vypracovať jazykovo-vzdelávaciu koncepciu pre kurzy slovenčiny ako cudzieho jazyka pre cudzincov zameranú na dospelých cudzincov;
- Uľahčiť uznávanie vzdelania a odborných kvalifikácií (napr. pripraviť intenzívne a štandardizované prípravné kurzy na doplňujúcu skúšku pre zahraničných lekárov a i.);
- Poskytovať podporu pri rekvalifikácii (napr. prostredníctvom up-skillingu a re-skillingu zahraničných pracovníkov).

Kultúra a spoločnosť

- Vypracovať systém poskytovania včasnej sociokultúrnej orientácie;

Zlúčenie rodiny

- Umožniť urýchlený vstup rodinných príslušníkov na pracovný trh bez osobitných povolení.

Bývanie

- Podporiť ubytovanie zahraničných pracovníkov v komerčných nájmoch (napr. vytvorenie zoznamu/platformy etických prenajímateľov a i.).
- Zlepšiť kvalitu ubytovania zahraničných pracovníkov v ubytovniach (napr. transparentne komunikovať so samosprávou a obyvateľmi a i.).

Zdravotná starostlivosť

- Zlepšiť prístup k zdravotnej starostlivosti napr. zvýšením informovanosti všeobecných lekárov o poskytovaní zdravotnej starostlivosti cudzincom.

Schéma pracovnej mobility bola vypracovaná v rámci projektu **Technická podpora pri príprave Schémy pracovnej mobility pre SR**.

Projekt bol financovaný Európskou úniou prostredníctvom Programu na podporu štrukturálnych reforiem a implementovaný Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM) v spolupráci s Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre podporu štrukturálnych reforiem (GR REFORM).

Tento materiál bol vypracovaný s finančnou podporou Európskej únie. Názory uvedené v materiáli nemožno žiadnym spôsobom pokladať za oficiálne stanovisko Európskej únie. Rovnako názory v ňom uvedené nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky alebo IOM.